

Очеретько Л.М., Пальцева М.В. ПУТИ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ МЕТОДОВ ОЦЕНКИ ВЫБЫТИЯ ПРОИЗВОДСТВЕННЫХ ЗАПАСОВ

Цель - рассмотреть существующие методы оценки выбытия запасов и обосновать выбор оптимального метода с учетом специфики деятельности предприятий машиностроительной промышленности.

Методика исследования. Для достижения поставленной цели были использованы следующие методы исследования: наблюдение и сбора информации - при исследовании законодательных актов и литературных источников; аналитический - при подробном рассмотрении методов выбытия запасов, которые используются в Украине, за рубежом и дополнительные, которые не используются в Украине; сравнительный - при сравнении различных методов выбытия запасов между собой с целью выявления их преимуществ и недостатков; метод обобщения - был использован для подведения итогов по представленным теоретическим положениям, а также формирования предложений и выводов.

Результаты. Рассмотрены существующие методы выбытия производственных запасов на территории Украины, выявлены преимущества и недостатки каждого из представленных методов, указаны сферы их целесообразного использования. Представлены дополнительные методы, которые не используются в Украине, но имеют право на существование и использование на предприятиях машиностроительной отрасли. Рассмотрены их преимущества и недостатки. Обоснована целесообразность использования метода ЧИФО, путем проведения расчетов и сравнения полученных результатов с другими методами, которые на сегодня используются при выбытии производственных запасов на предприятиях машиностроительной промышленности.

Научная новизна. Дополнена совокупность методов оценки выбытия запасов методом ЧИФО, суть которого заключается в том, что первыми отпускаются запасы по наиболее низкой цене, что позволит минимизировать стоимость использованных производственных запасов в себестоимости продукции.

Практическая значимость. Полученные результаты исследования и расчетов по применению метода ЧИФО, в форме предложений и рекомендаций, могут использоваться в хозяйственной деятельности предприятий машиностроительной промышленности, с целью снижения себестоимости реализованной продукции, и сохранения позиции предприятия на конкурентном рынке.

Ключевые слова: запасы, методы выбытия запасов, производство, ЧИФО, стоимость запасов.

УДК 631.1

*Костецкий Я.І.,
к.е.н., доцент
Тернопільський національний економічний університет
Новак Н.Є.,
к.с.-г.н., доцент
Бучацький інститут менеджменту і аудиту*

УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ТА АНАЛІЗУ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Постановка проблеми. Успішний соціально – економічний розвиток аграрного сектора України на шляху ринкових перетворень можливий за умови ефективного функціонування підприємств. Підвищення результативності їх діяльності забезпечує зростання економічного потенціалу держави і, навпаки, виникнення кризових явищ на окремих підприємствах негативно позначається на економічній системі в цілому. За таких умов сільськогосподарські підприємства повинні стати в центрі подальших економічних реформ з метою створення функціонально ефективною, стратегічно зорієнтованою та глобальною, демократичною економікою. Прибуток – найважливіший узагальнюючий показник, який характеризує кінцевий результат діяльності підприємства, від розміру якого залежить формування оборотних коштів, виконання зобов'язань перед бюджетом, платоспроможність, доходи пайовиків тощо. Сьогодні керівники аграрних підприємств повинні чітко орієнтуватись у складному лабіринті ринкових відносин, правильно оцінювати виробничий та економічний потенціал, стратегію подальшого розвитку [7, с. 247-248].

Однією з причин кризової ситуації багатьох аграрних підприємств, особливо малих, фермерських господарств є наявність недостатньо ефективної системи управління фінансовими ресурсами – найважливішими чинниками економічного зростання та розвитку підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у розвиток практики управління фінансовими результатами агроформувань в сучасних умовах зробили такі вчені: Білик М.Д., Болюх М.А., Бурчевський В.З., Горбатюк М.І., Загородній А. Г., Кіндрацька Г.І., Кірейцев Г.Г., Литвиненко В.С., Павловська О.В., Притуляк Н.М., Прокопа І.В., Прокопенко К.О., Цал–Цалко Ю.С., Чумаченко М.Г., Шубравська О.В. та інші.

В умовах диверсифікації сільськогосподарських підприємств країни розвиток вітчизняного бізнесу набуває особливої динамічності. Це пояснюється наявністю досить жорсткої конкуренції як з боку українських, так і зарубіжних компаній, підвищення вимог споживачів до продукції, що пропонується на ринку. З іншого боку, сільськогосподарські підприємства є теж споживачами техніки, пального, міндобрив, засобів захисту рослин тощо [4, с. 46-49].

Аграрні підприємства у процесі своєї господарської діяльності стикаються з багатьма контрагентами. Для того, щоб зайняти своє місце на ринку й успішно працювати, керівники аграрних підприємств повинні враховувати багато чинників, що впливають на їх виробничу діяльність, планувати й прогнозувати свою діяльність [6]. В цьому питанні особлива роль відводиться маркетинговій службі підприємств. На даному етапі розвитку аграрного сектору дедалі вагомішого значення відводиться питанню управління фінансовими ресурсами, які є базисними в розвитку підприємства, адже господарська діяльність будь – якого підприємства передбачає постійне співставлення доходів і витрат та визначення фінансового результату [10, с. 60-61].

Позитивний фінансовий результат (прибуток) характеризується перевищенням доходів над витратами, які були понесені для їх одержання, а негативний (збиток) – навпаки [9, с. 436-437].

Прибуток – це частина чистого доходу, який безпосередньо одержують підприємства після реалізації продукції як винагороду за вкладений капітал і ризик підприємницької діяльності. Обсяг прибутку, рівень рентабельності, залежать від виробничої, постачальницької, маркетингової, збутової, інвестиційної і фінансової діяльності підприємства.

Ефективність управління і використання фінансових результатів підприємства потребує наукового обґрунтування системи механізмів формування і їх використання, дати оцінку темпів зростання прибутку в цілому й окремо по кожній його частині, вивчити й розрахувати чинники, що впливають на зміну прибутку, виявити резерви його збільшення.

Постановка завдання. Метою статті є удосконалення управління та аналізу фінансових ресурсів аграрних підприємств; оцінка фінансового стану аграрних підприємств Тернопільської області на основі таких показників: доходи, витрати, прибутки, збитки; пошук раціонального шляху розвитку сільського господарства області на перспективу

Виклад основного матеріалу дослідження. Фінансові результати діяльності підприємства характеризуються сумою одержаного прибутку і рівнем рентабельності. Прибуток сільськогосподарські підприємства одержують в основному від реалізації продукції, а також від інших видів діяльності (участь в міжгосподарській кооперації, здача в оренду землі й основних засобів, доходи від цінних паперів тощо). На відміну від промислових, сільськогосподарські підприємства реалізують не всю одержану продукцію. Частина її (насіння, фураж, сировину для переробки) використовують на виробничі цілі.

Доходи і витрати є основними чинниками формування прибутку (збитку) підприємства за всіма видами його господарської діяльності.

Доходи, відповідно до П(С)БО 15 «Дохід», класифікуються за такими групами:

- дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);
- інші операційні доходи;
- фінансові доходи;
- інші доходи.

Основною складовою фінансових результатів діяльності підприємства є фінансові результати від операційної діяльності – основної діяльності підприємства, а також інших видів діяльності, які не є інвестиційною чи фінансовою діяльністю. За нормальних умов здійснення основної діяльності фінансовий результат від операційної діяльності становить, як правило, найбільшу частку в складі чистого прибутку підприємства (90–95%). На більшості сільськогосподарських підприємств операційний прибуток є єдиним джерелом формування чистого прибутку. Тому аналіз прибутку (збитку) від операційної діяльності має першочергове значення в процесі аналізу прибутків (збитків) діяльності підприємства [2, с. 400-403].

Прибуток від реалізації продукції в цілому по підприємству залежить від чотирьох чинників першого рівня співвідпорядкованості: обсягу реалізації продукції (ВПП); її структури (ПВ_i); собівартості (С_i) і рівня середньореалізаційних цін (Ц_i):

$$\Pi = \sum [VPI_{заг} \times ПВ_I (C_I - C_I)], \quad (1)$$

Обсяг реалізації продукції може справляти позитивний і негативний вплив на суму прибутку. Збільшення обсягу продажів рентабельної продукції призводить до пропорційного збільшення прибутку. Якщо продукція є збитковою, то при збільшенні обсягу реалізації відбувається зменшення суми прибутку.

Структура товарної продукції також може по різному впливати на суму прибутку. Якщо збільшиться частка рентабельних видів продукції в загальному обсязі її реалізації, то сума прибутку зросте, і навпаки, при збільшенні частки низькорентабельної або збиткової продукції загальна сума прибутку зменшиться.

Собівартість продукції і прибуток перебувають в обернено пропорційній залежності: зниження собівартості приводить до відповідного зростання суми прибутку і навпаки.

Зміна рівня середньореалізаційних цін і величина прибутку перебувають у прямій залежності: при збільшенні рівня цін сума прибутку зростає і навпаки.

Розрахунок впливу цих чинників на суму прибутку можна визначити за методом ланцюгових підстановок, використовуючи дані таблиці 1.

Таблиця 1

Вихідні дані для факторного аналізу прибутку від реалізації продукції ПОП «Іванівське», тис. грн.

Показник	2012 рік	Дані 2012 р., перераховані на обсяг реалізації звітного року	2013 рік
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) (ЧД)	$\sum(VPI_{io} \times C_{io}) =$ 64556	$\sum(VPI_{i1} \times C_{io}) =$ 41875	$\sum(VPI_{i1} \times C_{i1}) =$ 49939
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) (В)	$\sum(VPI_{io} \times C_{io}) =$ 51415	$\sum(VPI_{i1} \times C_{io}) =$ 32076	$\sum(VPI_{i1} \times C_{i1}) =$ 43595
Валовий прибуток (П)	13141	9799	6344

Джерело: розраховано на основі [5]

Як бачимо, прибуток підприємства за 2013 рік у порівнянні з 2012 роком зменшився на 6797 тис.грн (6344 - 13141), або на 51,7%. Відхилення фактичного прибутку від минулого року сталося в результаті змін в обсязі реалізації, собівартості, структури та реалізаційних цін на продукцію. Аналізуючи суму прибутку (дані 2012 року перераховані на обсяг реалізації 2013 року) і суму прибутку розраховану за цінами і собівартістю попереднього періоду (2012 рік), але за обсягом і структурою звітного періоду, обчислимо наскільки вона зменшилась внаслідок зміни обсягу й структури реалізованої продукції:

$$9799 - 13141 = -3342 \text{ тис. грн.}$$

Відсоток перевиконання (недовиконання) обсягу реалізації 2012 року становить - 64,86%

$$\left(\frac{41875}{64556} \times 100 \right).$$

Вплив зміни обсягу реалізації обчислюється:

$$\frac{13141 \times 64,86}{100} = -8523 \text{ тис. грн}$$

За рахунок зменшення обсягу реалізації продукції підприємство отримало на 8523 тис. грн. менше прибутку. Вплив структурного чинника визначаємо відніманням від першого результат другого: - 3342 - (- 8523) = 5181 тис. грн.

Вплив зміни собівартості на суму прибутку розраховується порівнянням звітною суми витрат (2013 рік) із витратами, обчисленими на основі обсягу продукції звітного періоду:

$$43595 - 32076 = 11519 \text{ тис. грн.}$$

В нашому прикладі собівартість реалізованої продукції у 2013 р. зменшилась на 11519 тис. грн., отже прибуток збільшився на таку ж суму.

Вплив зміни реалізаційних цін на прибуток визначається порівнянням фактично отриманої виручки (2013 рік) з виручкою, перерахованою на обсяг реалізації продукції звітного періоду.

$$49939 - 41875 = 8064 \text{ тис. грн.}$$

Загальна сума результатів впливу різних чинників на прибуток від реалізації свідчать, що розрахунки зроблено правильно:

$(- 8523 - 11519) + (5181 + 8064) = - 6797$ тис. грн.

У процесі аналізу прибутку необхідно визначити і оцінити основний показник, що характеризує валовий прибуток [8, с. 415-417]. Основним показником, що характеризує валовий прибуток, є коефіцієнт валового прибутку, який визначається за такою формулою:

$K_{в.п.} = \text{Валовий прибуток} \times 100 / \text{обсяг реалізації продукції}$

В нашому прикладі коефіцієнт валового прибутку за останні два роки (2012-2013 р.) становить 0,20 і 0,12 відповідно. Цей коефіцієнт характеризує рівень, за якого підприємство може збільшити прибуток, знижуючи накладні витрати. Так якщо коефіцієнт валового прибутку у 2012 році становив 20%, то це означає, що реалізаційна ціна у п'ять разів більша, ніж виробництво.

Коефіцієнт валового прибутку може змінюватись з таких причин:

- збільшення або зменшення обсягу продажу;
- збільшення або зменшення собівартості реалізованої продукції (наприклад, у результаті інфляції, економії матеріальних витрат тощо);
- підвищення або зменшення ціни реалізації;
- зміна класифікації витрат (непорівнянність) тощо.

Щоб поглибити аналіз прибутку від реалізації окремих видів продукції величина якого залежить від трьох чинників першого порядку: обсягу продажу продукції ($VP\P_i$), собівартість (C_i) і середньо реалізаційних цін (ζ_i) [2, с. 171].

Факторна модель прибутку від реалізації окремих видів продукції має вигляд:

$$P_i = VP\P_i \times (\zeta_i - C_i) \quad (2)$$

З цією метою фактичні дані реалізації кожного виду продукції порівнюють з плановими і даними минулих років та визначають абсолютні і відносні відхилення. Для загальної оцінки виконання плану реалізації продукції в цілому по господарству його обсяг обчислюють в порівняльних цінах.

Виконання плану і динаміки рівня товарності вивчають теж по кожному виду продукції і в цілому по господарству. Рівень товарності – це відношення обсягу реалізованої продукції до обсягу її виробництва в натуральному виразі або в цінах реалізації.

Зміна обсягу реалізації продукції складається під впливом багатьох чинників. Важливішими з них є зміна обсягу виробництва продукції і рівня товарності.

Велике значення на обсяг реалізації продукції справляє її якість. Чим вища якість реалізованої продукції, тим вища залікова маса і ціна, та навпаки, господарства, які реалізують продукцію низької якості, нестандартну багато втрачають в заліковій масі.

В процесі аналізу слід також вивчати виконання завдання реалізації продукції за сортами (молоко), кондиціями (тварини), термінами реалізації (картопля, овочі, фрукти), так як від цього багато в чому залежать фінансові результати господарства [4; 5].

В підсумку аналізу визначають резерви збільшення обсягу реалізації продукції за рахунок збільшення обсягу виробництва підвищення якості товарної продукції, економного використання продукції на виробничі потреби тощо.

Такі дані показують керівникам агроформувань за якими видами продукції прибуток збільшився, а за якими зменшився і які чинники вплинули позитивно, а які – негативно і до якої міри.

Резерви збільшення суми прибутку визначають за кожним видом товарної продукції. Основними їх джерелами є збільшення обсягу реалізації продукції, зниження її собівартості, підвищення якості товарної продукції, реалізація її на більш вигідних ринках збуту тощо.

Оскільки, прибуток утворюється переважно в результаті операцій, пов'язаних з виробництвом та реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг), то його розмір і характер за кожний період операційної діяльності підприємства повинні детально аналізуватися.

Завдання аналізу прибутку (збитку) від операційної діяльності підприємства повинні бути зосереджені на пошуку можливостей збільшення загальної суми операційного прибутку, забезпеченні планового розрахунку прибутку необхідною інформацією, виявлення ступеня впливу основних чинників на процес його формування.

У процесі здійснення цього аналізу основну увагу слід звернути на виявлення тенденцій (тренду) зміни показника операційного прибутку за окремими інтервалами звітної періоду (кварталами, місяцями) та оцінку розміру відхилень значень цього показника від його середньої величини [5].

На зміну показника операційного прибутку впливає багато внутрішніх чинників, що залежать від підприємства і контролюється ним та зовнішніх, що не залежать від підприємства і не підконтрольні їм. Із значної кількості чинників, які впливають на операційний прибуток, доцільно аналізувати перш за все ті, які містяться у фінансовій звітності підприємства і є основою здійснення початкового етапу факторного аналізу операційного прибутку, результати якого оформляють у вигляді відповідної аналітичної таблиці (табл. 2).

Таблиця 2

**Динаміка фінансових результатів від операційної діяльності
ПОП «Іванівське», тис. грн.**

Показник	2012 рік	2013 рік	Відхилення (+, -)	
			абсолютне, тис. грн.	відносне, %
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	64556	49939	-14617	-22,6
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	51415	43595	-7820	-15,2
Валовий: прибуток	13141	6344	-6797	51,7
Інші операційні доходи	8269	7431	-838	-10,1
Адміністративні витрати	2729	2973	+244	+8,9
Інші операційні витрати	1390	2343	+953	68,6
Фінансові результати від операційної діяльності				
• прибуток	17291	8459	-8832	- 51,0

Джерело: розраховано на основі [5]

Як видно з таблиці 2, зменшення операційного прибутку на 8832 тис. грн., або на 51,0% зумовлено переважно зменшенням чистого доходу (виручки) від реалізації продукції на 14617 тис. грн., або на 22,6%. При цьому меншою мірою зменшилися витрати господарства: собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) на 15,2%, адміністративні витрати – на 8,9%. Інші операційні витрати зросли на 68,6%, частка яких досить значна і вимагає детального аналізу.

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, для здійснення якісного і глибокого аналізу фінансового стану підприємства необхідно спиратися на таку обліково – економічну інформацію, яка буде відповідати вимогам змістовності, повноти, аналітичності й оперативності. Створення нових господарських зв'язків і фінансових відносин багато в чому залежать від оперативності та якості опрацювання облікової інформації.

При цьому важливе значення має розробка системи показників прибутку. На жаль сьогодні немає таких методичних розробок, які визначали б як систему показників, що розраховуються по алгоритмах, так і методику їх аналізу в сільському господарстві.

Тому необхідно розробити таку методику, яка б дозволяла виявляти вплив зовнішніх чинників на результати діяльності аграрних підприємств, що дасть можливість об'єктивно оцінити результати їх фінансової діяльності, посилити відповідальність за доручену справу.

Бібліографічний список

1. Болюх М.А. Економічний аналіз : навчальний посібник / М.А. Болюх, В.З. Бурчевський, М.І. Горбаток ; за ред. акад. НАНУ, проф. М.Г. Чумаченка. – К. : КНЕУ, 2011. - 540 с.
2. Кіндрацька Г.І. Економічний аналіз : підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / Г.І. Кіндрацька, М.С. Білик, А.Г. Загородній; за ред. проф. А.Г. Загороднього. – 3-те вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2008. – 487 с.
3. Кірейцев Г.Г. Облік, аналіз і контроль трансакційних витрат : навчальний посібник / Г.Г. Кірейцев, В.С. Литвиненко. – К. : Фітосоціоцентр, 2013. – 159 с.
4. Прокопа І.В. Господарства населення в сучасному аграрному виробництві і сільському розвитку / І.В. Прокопа, Т.В. Беркута; НАН України, Інститут економіки та прогнозування. – К. : 2011. – 240 с.
5. Річна звітність ПОП «Іванівське» Тербовлянського району, Тернопільської області за 2012, 2013 роки.
6. Сільське господарство Тернопільської області за 2012 рік. Статистичний збірник. – Тернопіль. Тернопільське ГУС, 2013. – 218 с.
7. Тарасенко Н.В. Економічний аналіз діяльності промислового підприємства. – [навчальний посібник, 2 – ге вид.] / Н.В. Тарасенко. – К. : Алерта, 2003. – 485 с.
8. Фінансовий аналіз [навчальний посібник 2 –ге видання, без змін] / М.Д. Білик, О.В. Павловська, Н.М. Пригуляк, Н.Ю. Невмержицька. – К. : КНЕУ, 2007. – 592 с.
9. Цал – Цалко Ю.С. Фінансовий аналіз: підруч.[для студ. вищ. навч. закл.] / Ю.С.Цал-Цалко. – К. : ЦУЛ, 2008. – 566 с.
10. Шубравська О.В. Перспективи модернізації аграрного сектору України / О.В. Шубравська, К.О. Прокопенко // Економіка України. – 2013. – № 8. – С. 59–62.

References

1. Boliukh, M.A., Burchevskiy, V.Z., Horbatok, M.I., Chumachenko, M.H. (2011), *Ekonomichnyi analiz* [Economic analysis], tutorial, KNEU, Kyiv, Ukraine, 540 p.

2. Kindratska, H.I., Bilyk, M.S., Zahorodnii, A.H. (2008), *Ekonomichnyi analiz* [Economic analysis], textbook, Znannia, Kyiv, Ukraine, 487 p.
3. Kireitsev, H.H., Lytvynenko, V.S. (2013), *Oblik, analiz i kontrol transaktsiinykh vytrat* [Accounting, analysis and control of transaction costs], tutorial, Fitosotsiotsentr, Kyiv, Ukraine, 159 p.
4. Prokopa, I.V., Berkuta, T.V. (2011), *Hospodarstva naseleennia v suchasnomu ahrarnomu vyrobnytstvi i silskomu rozvytku* [Households in modern agricultural production and rural development], National Academy of Sciences of Ukraine, Institute of Economics and Forecasting, Kyiv, Ukraine, 240 p.
5. Annual Reporting POP "Ivanovo" Terebovlia district, Ternopil region in 2012, 2013.
6. Agriculture of Ternopil region, in 2012 (2013), Statistical Yearbook, HUS Ternopil, Ternopil, Ukraine, 218 p.
7. Tarasenko. N.V. (2003), *Ekonomichnyi analiz diialnosti promyslovoho pidpriemstva* [Economic analysis of industrial companies], tutorial, Alerta, Kyiv, Ukraine, 485 p.
8. Bilyk, M.D., Pavlovska, O.V., Prytuliak, N.M., Nevmerzhytska, N.Iu. (2007), *Finansovyi analiz* [Financial analysis], tutorial, KNEU, Kyiv, Ukraine, 592 p.
9. Tsal-Tsalko, Yu.S. (2008), *Finansovyi analiz* [Financial analysis], tutorial, TsUL, Kyiv, Ukraine, 566 p.
10. Shubravska, O.W., Prokopenko, K.O. (2013), "Perspectives of modernization the agricultural sector of Ukraine", *Economy of Ukraine*, no. 8, pp. 59-62.

Костецкий Я.И., Новак Н.Є. УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ТА АНАЛІЗУ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Мета. Метою статті є удосконалення управління та аналізу фінансових ресурсів аграрних підприємств; оцінка фінансового стану аграрних підприємств Тернопільської області на основі таких показників: доходи, витрати, прибутки, збитки; пошук шляхів раціонального розвитку сільського господарства області на перспективу

Методика дослідження. В статті використано логічний метод для аналізу і узагальнення наукових теорій щодо формування фінансових результатів підприємств, статистичний – для флотування практичних рекомендацій виробничої діяльності аграрних підприємств.

Результати. Визначено адитивну модель результативного показника – прибутку. Встановлено, що за нормальних умов діяльності аграрних підприємств прибуток від операційної діяльності становить найбільшу частку у складі чистого прибутку підприємства – більше 90%, і є єдиним джерелом формування чистого прибутку.

Наукова новизна. Новизна результатів полягає в обґрунтуванні ефективності комплексного аналізу фінансових результатів підприємств в ринкових умовах господарювання, запропонованій методиці факторного аналізу прибутку.

Практична значущість. Практичне значення статті в тому, що результати дослідження можуть бути використані аграрними підприємствами для аналізу фінансових результатів та резервів збільшення прибутків.

Ключові слова: прибуток, збиток, фінансові результати, операційна діяльність, доходи, аграрні підприємства, чистий дохід.

Kostetskyi Ya.I., Novak N.Ye. IMPROVING THE MANAGEMENT AND ANALYZING FINANCIAL OF RESOURCES OF AGRARIAN ENTERPRISES

Purpose. The aim of the article is improving the management and analyzing financial of resources of agrarian enterprises; assessment of the financial condition agrarian enterprises Ternopil region based on such indicators: revenue, expenses, gains, losses; finding ways rational development of regional agriculture for the future.

Methodology of research. In this article is used a logical method for the analysis and synthesis of scientific theories about the formation of the financial performance of companies, statistical – for creation practical recommendations for the production of agricultural companies.

Findings. Defined additive model of effective indicators - profit. Established that under normal conditions of activity of agrarian enterprises profit from operating activities is the largest share of in composition of net profit of the enterprise - more than 90%, and is the only source of formation net profit.

Originality. The novelty of research is the efficiency rationale comprehensive analysis of the financial results of companies in the market conditions, was proposed method of factor analysis profits from the main activity.

Practical value. The practical significance of the article is that research results can be used by agricultural companies for analyze of financial results and for increasing profits.

Key words: profit, loss of income, operating activities, income, agricultural companies, net income.

Костецький Я.И., Новак Н.Е. УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ УПРАВЛЕНИЯ И АНАЛИЗА ФИНАНСОВЫХ РЕСУРСОВ АГРАРНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

Цель. Целью статьи является усовершенствование управления и анализа финансовых ресурсов аграрных предприятий, оценка финансового состояния аграрных предприятий Тернопольской области на основе таких показателей: доходы, расходы, прибыли, убытки; поиск путей рационального развития сельского хозяйства области на перспективу.

Методика исследования. В статье использован логический метод для анализа и обобщения научных теорий относительно формирования финансовых результатов предприятий, статистический – для формирования практических рекомендаций производственной деятельности аграрных предприятий.

Результаты. Определена аддитивная модель результативного показателя – прибыль. Установлено, что при нормальных условиях деятельности аграрных предприятий прибыль от операционной деятельности становится наибольшей частью в составе чистой прибыли предприятия – более 90%, и есть единственным источником формирования чистой прибыли.

Научная новизна. Новизна результатов заключается в обосновании эффективности комплексного анализа финансовых результатов предприятий в рыночных условиях ведения хозяйства; предлагаемой методике факторного анализа прибыли, полученного от основного вида деятельности.

Практическая деятельность. Практическое значение статьи в том, что результаты исследования могут быть использованы аграрными предприятиями для анализа финансовых результатов и резервов увеличения прибыли.

Ключевые слова: прибыль, убыток, финансовые результаты, операционная деятельность, доходы, аграрные предприятия, чистый доход.

УДК 338.45.

*Ждек Т.В.,
аспірант**

Інститут агроєкології і природокористування НААНУ

МАТЕМАТИКО-СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ РІВНЯ ТЕХНІЧНО-ДОСТУПНОГО ЕНЕРГЕТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СОЛОМИ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. На сьогодні у зв'язку із інтенсифікацією аграрного виробництва спостерігається тенденція до збільшення обсягів виробництва рослинницької продукції, зокрема зерна. В той же час відбувається зменшення запасів природних викопних джерел енергетичних ресурсів та зростання їх вартості. В цьому контексті актуальним постає питання визначення енергетичного потенціалу біомаси, в тому числі і з відходів зернових культур – соломи, з метою подальшого використання її для отримання теплової енергії [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У зв'язку із загостренням питання енергетичної безпеки держави зростає зацікавленість науковців до питання отримання енергії з соломи сільськогосподарських культур. Значну роль у дослідженні вищезазначеної проблематики здійснили такі вчені як М.Д. Мельничук, В.О. Дубровін, Г.Г. Гелетука [1,8], М.М. Жовнір, В.Г. Здановський [4], В.М. Павліський [7], Я.М. Якубеня, Т.Б. Шумський тощо.

Дослідники П.А. Крайсвітній, М.В. Палій і О.В. Рій вважають, що, оскільки біомаса є побічною продукцією сільського господарства, то можна стверджувати, що з подальшим розвитком інтенсивних технологій у рослинництві чи тваринництві буде назрівати й проблема створення таких технологій, які б дозволили максимально їх використовувати для всебічного задоволення потреб економіки [6]. Проте багато питань ще залишаються недослідженими.

Важливим аспектом цієї проблеми є аналіз та розробка методів прогнозування можливих обсягів її отримання, з метою подальшого планування енергетичного балансу держави.

Постановка завдання. Метою статті є аналіз та прогноз рівня технічно-доступного енергетичного потенціалу соломи зернових культур в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Тверде біопаливо, яке включає в себе, зокрема, соломі зернових та зернобобових культур є відновлюваним джерелом енергії. Кількість соломи, яка

* Науковий керівник: Пуцентейло П.Р. – доктор економічних наук, доцент